

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ (ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ) ДЛЯ УЧНІВ 8–9 КЛАСІВ

1. Загальні положення

1.1. Ці Критерії є додатком до Положення про критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчання учнів Тиврівського ліцею Тиврівської селищної ради.

1.2. Критерії розроблено на основі: Загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів (додаток до наказу МОН України від 04.05.2026 № 722, пункт 7 розділу VI); Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів (наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427); Державного стандарту базової середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 № 898, зі змінами, внесеними постановою КМУ від 06.08.2026 № 1000), зокрема додатка 16 «Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі», групи результатів 4 (результати з кодом «СЗО»); навчальної програми предмета, обраної закладом освіти.

1.3. Об'єктом оцінювання є результати навчання, визначені в межах групи 4 Додатка 16 до Державного стандарту, конкретизовані модельною навчальною програмою, обраною закладом освіти.

1.4. Оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою відповідно до чотирьох рівнів навчальних досягнень (початковий 1–3, середній 4–6, достатній 7–9, високий 10–12) з урахуванням п'яти показників навчальної та пізнавальної діяльності, визначених наказом № 722.

1.5. Навчальний предмет «Підприємництво і фінансова грамотність» є обов'язковим освітнім компонентом і вивчається у 8–9 класах відповідно до навчального плану закладу освіти (додаток 23 до Державного стандарту). Критерії подано для 8–9 класів (розділ IV).

1.6. Поточне, тематичне, семестрове й річне оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою. Формувальне оцінювання — вербальне, рівневе або бальне на вибір учителя.

1.7. Оцінюються навчальні результати, а не майновий стан родини, розмір особистих коштів, фактичні фінансові рішення сім'ї чи участь учня в доброчинності. Для практичних завдань можуть використовуватися умовні дані.

РОЗДІЛ II. ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ

2.1. Оцінювання здійснюється за такими тематичними групами результатів (сформованими на основі групи 4 додатка 16 до Державного стандарту):

Група	Зміст групи результатів (за додатком 16 (група 4))
1. Фінансова грамотність	Пояснює потенціал фінансових ресурсів, оперує економічними поняттями; аналізує й застосовує економічні концепції (гроші, попит і пропозиція, підприємництво, страхування тощо); планує, запроваджує і оцінює фінансові рішення (СЗО 4.9)
2. Підприємливість та ініціативність	Визначає власні потреби, бажання, цілі; діє ефективно й самостійно для їх реалізації, виявляючи наполегливість; усвідомлює обмеженість ресурсів, ощадно їх використовує; критично оцінює власні вміння й компетентності, планує майбутнє (СЗО 4.3, 4.5, 4.6)

Група	Зміст групи результатів (за додатком 16 (група 4))
3. Соціальна відповідальність і доброчинність	Співпрацює з іншими для досягнення результату діяльності; дотримується етичних норм у прийнятті рішень; розпізнає доброчинну діяльність, обґрунтовує сутність волонтерства, підтримує доброчинність (СЗО 4.7, 4.8, 4.10)

У таблицях нижче ГР1–ГР3 позначають саме три тематичні групи цього додатка, сформовані на основі групи 4 соціальної і здоров'язбережувальної галузі.

РОЗДІЛ III. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ЗА РІВНЯМИ

3.1. Загальні критерії застосовуються до всіх груп результатів і конкретизуються в розділі IV. Рівень навчальних досягнень визначається за сукупністю п'яти показників (додаток до наказу № 722, пункт 7 розділу VI):

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
Початковий	1	сприймає інформацію, отриману від особи, яка провадить педагогічну діяльність (далі – педагогічний працівник) (інших осіб), намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок	виконує частину навчальних дій / простих завдань за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	2	розпізнає частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись змістових і логічних помилок	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	3	відтворює за зразком частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, відповідає на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись змістових і логічних помилок	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі або з допомогою педагогічного працівника; потребує періодичного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
Середній	4	відтворює основну інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, знаходить в отриманій інформації відповіді на прості запитання	виконує типові репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою педагогічного працівника; виконує частину завдання під час роботи в групі з допомогою інших учасників групи	включається в комунікацію за ініціативою інших; реагує на звернення не завжди по суті; взаємодіє з групою формально	виявляє вміння епізодично
	5	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює за змістом отриманої інформації окремі запитання	виконує репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою або під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі з частковою допомогою інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; взаємодіє з групою пасивно	виявляє вміння епізодично
	6	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює уточнювальні запитання за змістом отриманої інформації	виконує частково-пошукові завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків, за потреби звертається по допомогу до інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння епізодично
Достатній	7	знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію, перетворює один вид інформації в інший за зразком, формулює запитання за змістом отриманої інформації	виконує окремі дослідницькі завдання за узгодженим алгоритмом, розпізнає стандартні проблемні ситуації, розв'язує їх	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, співпрацює під	долучається до комунікації переважно з ініціативи інших; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
			відомим способом	час роботи в групі		
	8	зіставляє і порівнює за заданою ознакою інформацію, отриману з різних джерел, перетворює один вид інформації в інший	виконує типові дослідницькі завдання, вирізняє проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомим способом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, активно співпрацює з іншими учасниками групи, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі	долучається до комунікації, за потреби ініціює комунікацію; порівнює позиції учасників комунікації; бере участь у пошуку рішень	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
	9	аналізує інформацію, отриману з різних джерел	виконує типові дослідницькі та окремі частково-пошукові завдання; вибирає з-поміж запропонованих можливі способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові й нетипові завдання	долучається до комунікації та може її ініціювати; аналізує позиції інших осіб, розвиває ідеї, запропоновані іншими; порівнює власні думки з думками інших, наводить аргументи	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
Високий	10	узагальнює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та окремі творчі завдання; вибирає із множини відомих доцільні способи розв'язання проблемних ситуацій, пропонує альтернативні способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до організації роботи групи / активно співпрацює в групі для досягнення навчальних цілей; аналізує власні навчальні дії та дії групи щодо досягнення навчальних цілей	ініціює комунікацію, конструктивно реагує на думки інших; пропонує ідеї, обстоює їх	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
	11	оцінює інформацію, отриману з різних джерел за наданими критеріями	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання проблемних ситуацій і розв'язує їх різними способами	планує та організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; конструктивно взаємодіє у групі, аналізує та обґрунтовує власні навчальні дії, аналізує дії групи щодо досягнення навчальних цілей	активно ініціює та підтримує комунікацію; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, розвиває думки інших учасників комунікації	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях
	12	оцінює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання нестандартних проблемних ситуацій і розв'язує їх доцільними способами, аргументуючи свій вибір	усвідомлено діє в нестандартних ситуаціях самостійно / в парі / групі, оцінює ризики й прогнозує наслідки; обґрунтовує, аналізує та оцінює власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює / планує / організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; оцінює власний внесок та діяльність групи для отримання очікуваного результату	виступає посередником у комунікації; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, формує власну лінію обґрунтування; спрямовує взаємодію на досягнення спільної мети; надає конструктивний зворотний зв'язок	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях

4. Критерії за тематичними групами результатів: 8–9 класи

Група результатів	Початковий (1–3)	Середній (4–6)	Достатній (7–9)	Високий (10–12)
1. Фінансова грамотність	За постійної допомоги називає окремі економічні поняття (гроші, ціна); фінансових рішень не пояснює.	За зразком пояснює основні економічні поняття; з допомогою розрізняє прості фінансові рішення.	Самостійно оперує основними економічними поняттями; аналізує й застосовує прості економічні концепції;	Упевнено пояснює й застосовує економічні концепції (попит і пропозиція, підприємництво, страхування тощо);

Група результатів	Початковий (1–3)	Середній (4–6)	Достатній (7–9)	Високий (10–12)
			планує елементарні фінансові рішення (наприклад, кишенькові витрати).	самостійно планує, запроваджує і оцінює власні фінансові рішення, аналізуючи їх наслідки.
2. Підприємливість та ініціативність	За постійної допомоги визначає окремі власні потреби чи бажання; наполегливості в досягненні цілей не виявляє; ресурси використовує безсистемно.	За зразком визначає власні потреби, бажання, цілі; з допомогою створює короткостроковий план дій; пояснює необхідність ощадного використання ресурсів.	Самостійно реалізує короткострокові плани для досягнення цілей, виявляючи наполегливість; ощадно використовує ресурси, зважаючи на можливість повторного використання; критично оцінює власні вміння.	Упевнено й наполегливо реалізує власні потреби та інтереси в законний спосіб, зважаючи на свої можливості; свідомо й ощадно розпоряджається ресурсами, плануючи їх повторне використання; обґрунтовано планує майбутнє, визначаючи мету і мотивацію діяльності.
3. Соціальна відповідальність і доброчинність	За постійної допомоги працює в групі за визначеною роллю; етичні норми й доброчинну діяльність не розпізнає.	За зразком бере участь у груповій роботі, враховуючи потреби інших; толерантно ставиться до відмінностей між людьми; розпізнає ознаки доброчинності.	Самостійно співпрацює з іншими для досягнення результату діяльності; дотримується норм етики та моралі під час прийняття рішень; ідентифікує способи й можливості здійснення доброчинності.	Виявляє ініціативу й координує роботу групи для досягнення визначеного результату; свідомо застосовує етичні норми, враховуючи цінності інших; обґрунтовує сутність волонтерської діяльності, самостійно визначає способи доброчинної діяльності.

5. Критерії оцінювання окремих видів навчальної діяльності

Критерії конкретизуються відповідно до очікуваних результатів і завчасно повідомляються учням.

Оцінювання за видами робіт не замінює критеріїв за групами результатів.

5.1. Фінансові розрахунки

Оцінюється: Обчислення доходів, витрат, заощаджень, відсотків та інших величин у межах програми; вибір способу й перевірка результату.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За підтримки розпізнає основні величини в умові; виконує окрему арифметичну дію за зразком; має труднощі з відсотками, одиницями та поясненням результату.

Середній (4–6)	Виконує типові розрахунки доходів, витрат, заощаджень і простих відсотків за відомим алгоритмом; загалом правильно використовує дані, але допускає окремі обчислювальні неточності.
Достатній (7–9)	Самостійно аналізує умову, обирає доцільний спосіб розрахунку, правильно обчислює потрібні величини, перевіряє результат і пояснює його фінансовий зміст.
Високий (10–12)	Розв’язує складніші багатокрокові фінансові завдання, порівнює способи розрахунку й альтернативні варіанти, оцінює реалістичність результатів та використовує їх для обґрунтування рішення.

5.2. Особистий / сімейний бюджет на умовних даних

Оцінюється: Планування доходів і витрат, визначення пріоритетів, балансування бюджету та обґрунтування рішень.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За допомогою розрізняє окремі доходи й витрати; заповнює частину простої таблиці бюджету за зразком; потребує допомоги для визначення пріоритетів.
Середній (4–6)	За запропонованими умовними даними складає простий бюджет, групує основні доходи й витрати, визначає їх співвідношення та пропонує очевидний спосіб збалансування.
Достатній (7–9)	Самостійно складає збалансований бюджет, розрізняє потреби й бажання, визначає фінансові пріоритети та резерв/заощадження, аналізує дефіцит або надлишок і обґрунтовує коригування.
Високий (10–12)	Моделює бюджет за різних сценаріїв, прогнозує наслідки зміни доходів чи витрат, порівнює альтернативи, оцінює ризики й обґрунтовує стійкий фінансовий план відповідно до визначених цілей.

5.3. Аналіз фінансової ситуації / кейсу

Оцінюється: Визначення проблеми, порівняння альтернатив, оцінювання ризиків і наслідків, обґрунтування рішення.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За підтримки визначає окремі факти й очевидну фінансову проблему; пропонує просте рішення без достатнього обґрунтування.
Середній (4–6)	Визначає основну проблему, називає кілька можливих дій, порівнює їх за одним-двома заданими критеріями та пояснює простий вибір.
Достатній (7–9)	Самостійно аналізує умови кейсу, визначає фінансові цілі й обмеження, порівнює альтернативи за вартістю, вигодами та ризиками, обґрунтовує рішення й можливі наслідки.
Високий (10–12)	Комплексно аналізує ситуацію, враховує коротко- й довгострокові наслідки, невизначеність та ризики, порівнює сценарії й аргументує оптимальне рішення з урахуванням фінансової безпеки.

5.4. Порівняння фінансових продуктів і послуг

Оцінюється: Аналіз умов, вартості, ризиків та придатності продуктів відповідно до навчальної ситуації.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За допомогою знаходить в описі окремі умови продукту чи послуги; розпізнає ціну або окрему плату, але не може самостійно порівняти пропозиції.
Середній (4–6)	Порівнює два прості продукти за заданими показниками — вартістю, строком, комісією чи дохідністю; визначає очевидно вигідніший варіант у типовій ситуації.
Достатній (7–9)	Самостійно аналізує істотні умови кількох продуктів, урахує повну вартість, обмеження й основні ризики, співвідносить їх із потребою та аргументовано обирає придатний варіант.
Високий (10–12)	Критично порівнює складніші пропозиції, виявляє приховані або додаткові витрати й ризики, оцінює наслідки за різних сценаріїв та обґрунтовує вибір або відмову від продукту.

5.5. Фінансова інформація / таблиця / діаграма

Оцінюється: Пошук, аналіз і представлення даних, перевірка достовірності, формулювання висновків.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Зчитує окремі явно подані показники з простої таблиці чи діаграми; за допомогою знаходить потрібну інформацію; висновок фрагментарний.
Середній (4–6)	Читає прості таблиці й діаграми, порівнює основні показники, виконує нескладні обчислення та за заданими критеріями визначає очевидні тенденції.
Достатній (7–9)	Самостійно аналізує й перетворює фінансові дані, порівнює показники, визначає тенденції, перевіряє джерело за основними ознаками надійності та формулює обґрунтований висновок.
Високий (10–12)	Критично опрацьовує дані з кількох джерел, оцінює їх актуальність і достовірність, виявляє суперечності або маніпулятивне подання, створює доцільну візуалізацію та аргументує висновки.

5.6. Планування цілей і використання ресурсів

Оцінюється: Визначення мети, потреб і ресурсів, послідовності дій, оцінювання реалістичності плану.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За підтримки формулює просту мету та називає окремі потрібні ресурси; послідовність дій визначає лише за зразком.
Середній (4–6)	Формулює конкретну навчальну або фінансову мету, визначає основні ресурси й кроки, складає простий план і частково оцінює його реалістичність.
Достатній (7–9)	Самостійно конкретизує мету, визначає ресурси, строки, пріоритети й обмеження, планує послідовність дій, контролює проміжні результати та обґрунтовує реалістичність плану.
Високий (10–12)	Створює гнучкий план досягнення мети, порівнює альтернативні способи використання ресурсів, передбачає ризики й резерви, визначає критерії успіху та коригує план відповідно до зміни умов.

5.7. Підприємницька ідея / бізнес-модель

Оцінюється: Визначення потреби, ціннісної пропозиції, ресурсів, можливих витрат і результатів.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За допомогою формулює просту ідею та називає можливого споживача; потребу, ресурси й очікуваний результат пояснює фрагментарно.

Середній (4–6)	Описує підприємницьку ідею за готовою структурою, визначає основну потребу, цільову аудиторію, продукт/послугу та окремі потрібні ресурси й витрати.
Достатній (7–9)	Самостійно формулює ціннісну пропозицію, визначає цільову аудиторію, ключові ресурси, витрати, можливі доходи й канали взаємодії; обґрунтовує життєздатність ідеї.
Високий (10–12)	Створює цілісну бізнес-модель, перевіряє припущення, аналізує конкурентні альтернативи, ресурси, витрати, доходи й ризики, удосконалює ціннісну пропозицію та аргументує перспективність ідеї.

5.8. Бізнес-план / підприємницький проєкт

Оцінюється: Планування, розрахунки, аналіз ризиків, обґрунтування рішень і представлення проєкту.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Виконує окремі елементи бізнес-плану з істотною підтримкою; подає фрагментарні розрахунки й відомості; рішення майже не обґрунтовує.
Середній (4–6)	За запропонованою структурою описує продукт/послугу, основні ресурси, витрати й очікувані результати; виконує прості розрахунки та називає окремі ризики.
Достатній (7–9)	Самостійно розробляє узгоджений план проєкту, виконує обґрунтовані розрахунки, визначає цільову аудиторію, ресурси, джерела доходу й основні ризики та логічно презентує рішення.
Високий (10–12)	Створює цілісний реалістичний бізнес-план, моделює кілька сценаріїв, аналізує фінансову стійкість і ризики, обґрунтовує стратегію реалізації та переконливо захищає проєкт, відповідаючи на запитання.

5.9. Усна відповідь / економічне пояснення

Оцінюється: Точність понять, пояснення економічних явищ, логічність, аргументація та приклади.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Називає окремі фінансові чи економічні поняття з допомогою; відповідь фрагментарна; приклади й причинно-наслідкові зв'язки майже не пояснює.
Середній (4–6)	Відтворює основні поняття, описує знайоме економічне явище та наводить простий приклад; загалом дотримується логіки, але допускає неточності й обмежено аргументує.
Достатній (7–9)	Самостійно й послідовно пояснює економічні явища, правильно використовує поняття, установлює причинно-наслідкові зв'язки, добирає доречні приклади та аргументує висновок.
Високий (10–12)	Дає системне й доказове пояснення, аналізує взаємозв'язки між економічними рішеннями та їх наслідками, порівнює альтернативні підходи, використовує дані й формулює самостійні узагальнення.

5.10. Дискусія / аналіз етичної ситуації

Оцінюється: Аргументація, розгляд альтернатив, етичних наслідків і конструктивна взаємодія.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Висловлює окрему думку з допомогою; майже не аргументує її та не враховує позиції інших; етичні наслідки визначає лише за підказкою.

Середній (4–6)	Бере участь у дискусії, формулює просту позицію й наводить окремий аргумент; розпізнає очевидну етичну проблему та називає можливий наслідок рішення.
Достатній (7–9)	Аргументовано аналізує ситуацію, порівнює інтереси сторін та альтернативні рішення, оцінює фінансові й етичні наслідки, коректно реагує на контраргументи та обґрунтовує позицію.
Високий (10–12)	Критично аналізує складну етичну дилему, ураховує довгострокові наслідки для різних сторін, зіставляє цінності й інтереси, виявляє маніпулятивні аргументи та пропонує виважене відповідальне рішення.

5.11. Соціальна відповідальність / добродійний проєкт

Оцінюється: Розуміння волонтерства й добродійності, планування умовної ініціативи, етичність і оцінювання результату.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	За допомогою пояснює окремі поняття волонтерства чи добродійності; бере участь у виконанні простого елемента умовної ініціативи; потребує допомоги для визначення мети й результату.
Середній (4–6)	За запропонованим планом визначає мету ініціативи, цільову групу та основні ресурси, пропонує прості дії й пояснює очікуваний суспільний результат.
Достатній (7–9)	Самостійно планує етичну й реалістичну ініціативу, визначає потребу, ресурси, бюджет, ролі та критерії результативності; ураховує прозорість, добровільність і відповідальне використання ресурсів.
Високий (10–12)	Проектує цілісну соціально відповідальну ініціативу, аналізує потреби й зацікавлені сторони, ризики, сталість і способи звітування, оцінює реальний суспільний ефект та аргументує етичність рішень.

5.12. Тестові / короткі письмові завдання

Оцінюється: Правильність виконання відповідно до визначених очікуваних результатів.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Результат за заздалегідь визначеною шкалою відповідає початковому рівню; правильно виконує окремі прості завдання на розпізнавання й відтворення фінансових та підприємницьких понять.
Середній (4–6)	Результат за визначеною шкалою відповідає середньому рівню; правильно виконує значну частину базових завдань і застосовує основні поняття та алгоритми в типових ситуаціях.
Достатній (7–9)	Результат за визначеною шкалою відповідає достатньому рівню; правильно виконує більшість завдань, зокрема на фінансові розрахунки, аналіз даних і ситуацій, порівняння альтернатив та обґрунтування рішень.
Високий (10–12)	Результат за визначеною шкалою відповідає високому рівню; успішно виконує завдання різної складності, зокрема на критичний аналіз фінансової інформації, оцінювання ризиків, моделювання та застосування знань у нових ситуаціях.

5.13. Комплексна / підсумкова робота

Оцінюється: Сукупність визначених результатів, застосування знань і вмінь у відповідних завданнях.

Рівень	Характеристика навчальних досягнень
Початковий (1–3)	Демонструє початкове досягнення окремих визначених результатів; виконує переважно прості завдання на розпізнавання й відтворення; у розрахунках, аналізі ситуацій та прийнятті рішень потребує підтримки.
Середній (4–6)	Досягає базового рівня за частиною або більшістю визначених результатів; виконує типові розрахунки й завдання, застосовує основні поняття, аналізує прості фінансові ситуації та формулює нескладні висновки.
Достатній (7–9)	Демонструє достатню сформованість визначених результатів; самостійно виконує комплексні завдання, аналізує фінансову інформацію, планує ресурси, порівнює альтернативи, оцінює ризики та аргументує рішення.
Високий (10–12)	Демонструє високий рівень сформованості визначених результатів; інтегровано застосовує фінансові й підприємницькі знання, критично аналізує дані, моделює сценарії, оцінює ризики й етичні наслідки та приймає обґрунтовані рішення в нових ситуаціях.

5.14. Орієнтовне співвіднесення форм роботи з тематичними групами результатів

Таблиця має рекомендаційний характер. Групу визначають за змістом конкретного завдання та очікуваними результатами, а не лише за назвою роботи. Одна робота може охоплювати кілька тематичних груп; оцінювання здійснюється без дублювання оцінок.

Форма роботи	Тематичні групи результатів	Що саме оцінюється
Фінансові розрахунки	ГР1	Розрахунки та застосування фінансових понять.
Особистий / сімейний бюджет на умовних даних	ГР1; за змістом ГР2	Планування фінансових рішень і використання ресурсів.
Аналіз фінансової ситуації / кейсу	ГР1; за змістом ГР2, ГР3	Альтернативи, ризики, наслідки й етичні аспекти.
Порівняння фінансових продуктів і послуг	ГР1	Умови, вартість, ризики та обґрунтований вибір.
Фінансова інформація / таблиця / діаграма	ГР1; за змістом ГР2	Аналіз даних і використання інформації для рішень.
Планування цілей і використання ресурсів	ГР2; за змістом ГР1	Мета, ресурси, планування та оцінювання дій.
Підприємницька ідея / бізнес-модель	ГР2; ГР1; за змістом ГР3	Ініціативність, ресурси, економічні та етичні аспекти.
Бізнес-план / підприємницький проєкт	ГР1; ГР2; за змістом ГР3	Планування, розрахунки, реалізація та відповідальність.
Усна відповідь / економічне пояснення	ГР1–ГР3 за змістом	Поняття, пояснення та аргументація.
Дискусія / аналіз етичної ситуації	ГР3; за змістом ГР1, ГР2	Етичні рішення, співпраця та аргументація.
Соціальна відповідальність / доброчинний проєкт	ГР3; за змістом ГР2, ГР1	Доброчинність, планування ініціативи й ресурси.

Форма роботи	Тематичні групи результатів	Що саме оцінюється
Тестові / короткі письмові завдання	За змістом завдань: ГР1–ГР3	Перевірка конкретних очікуваних результатів.
Комплексна / підсумкова робота	ГР1–ГР3 відповідно до специфікації	Сукупність визначених результатів; не обов'язково всі групи в кожній роботі.

6. Поточне та тематичне оцінювання

6.1. Поточне оцінювання здійснюється за релевантними результатами навчальної діяльності; оцінка не є обов'язковою на кожному уроці. Тематичне оцінювання визначається за сукупністю поточних результатів та/або підсумкової роботи, не є механічним середнім арифметичним.

6.2. Для цього предмета окрема підсумкова робота перед кожним тематичним оцінюванням не є обов'язковою, якщо наявні достатні релевантні результати поточного оцінювання. За потреби вчитель проводить підсумкову роботу відповідно до Положення.

7. Семестрове, річне та повторне оцінювання

7.1. Семестровий і річний результати визначаються відповідно до Положення за сукупністю релевантних результатів з урахуванням динаміки поступу, а не механічним середнім арифметичним. Оцінювання за групами результатів здійснюється відповідно до встановленого закладом порядку без дублювання оцінок.

7.2. Повторне оцінювання здійснюється відповідно до пункту 3.9 Положення. Необґрунтована вимога повторно виконувати роботу виключно для механічної зміни результату не допускається. За об'єктивних обставин учитель визначає доступну форму й час оцінювання.

8. Прикінцеві положення

8.1. Ці Критерії застосовуються у взаємозв'язку з Положенням. Учитель конкретизує критерії відповідно до очікуваних результатів і завчасно ознайомлює з ними учнів.

8.2. У разі зміни нормативних вимог застосовуються акти вищої юридичної сили та чинна редакція Положення.